

cilt
5

BALKANLARDA
İSLÂM
MİADI DOLMAYAN UMUT

İSLAM IN THE BALKANS
UNEXPIRED HOPE

KÖPRÜLER YIKAN ZİHNİYETİN YIKILIŞI
DEMOLISHING MENTALITY WHICH DEMOLISHES
BRIDGES

EDİTÖR
MUHAMMET SAVAŞ KAFKASYALI

 TİKA

ANKARA - BELGRADE - BUCHAREST - BUDAPEST - CHISINAU - KIEV
PODGORICA - SARAJEVO - SKOPJE - TIRANA - ZAGREB

İnceleme Araştırma Dizisi

Yayın No:19

BALKANLARDA İSLAM
MİADI DOLMAYAN UMUT

Cilt 5: Köprüler Yıkan Zihniyetin Yıkılışı
Demolishing Mentality Which Demolishes Bridges

Editör

Dr. Muhammet Savaş KAFKASYALI

Balkanlarda İslam: Köprüler Yıkan Zihniyetin Yıkılışı - *Demolishing Mentality Which Demolishes Bridges* / **Editör:** Dr. Muhammet Savaş Kafkasyalı
Ankara: T.C. Başbakanlık Türk İşbirliği ve Koordinasyon Ajansı Başkanlığı 2016 5.c.
(2902 s.) ; 16*24 cm T.C. Başbakanlık Türk İşbirliği ve Koordinasyon Ajansı Başkanlığı
inceleme-araştırma-dizisi; yayın no:19

İçindekiler:

- c.1:** Muğlaklıktan Berraklığa / *From Ambiguity to Clarity*
c.2: Türkistan'dan Balkanlara / *From Turkestan to the Balkans*
c.3: Gönül Fethinden Zihniyet Temsiline / *From the Conquest of Hearts to the Representation of Mentality*
c.4: Vakti Azizden Vakti Zelalete / *From Times of Glory to Times of Humility*
c.5: Köprüler Yıkan Zihniyetin Yıkılışı / *Demolishing Mentality Which Demolishes Bridges*
ISBN: 978-605-9642-11-8 - Takım
ISBN: 978-605-9642-16-3 - Cilt-5
Kafkasyalı, Muhammet Savaş

Redaksiyon

Prof. Dr. İsmail ÇALIŞKAN
Prof. Dr. Ahmet YILDIRIM

Proje Ekibi

Doç. Dr. Bahadır GÜCÜYETER
Dr. Hamza KOLUKISA
Dr. Fatih VEYİS
Hasan BEKDEŞ

Tasarım-Baskı

Karınca Creative Ajans

Adres: Dr. Mediha Eldem Sokak 56/1 Kızılay/Ankara
Tel: 0 312 431 54 83 / Faks: 0312 431 54 84
<http://www.karincayayinlari.net>
karınca@karincayayinlari.net

Baskı Tarihi: 2016

Baskı Yeri: Ankara

Baskı ve Cilt: Eflal Matbaacılık

Sertifika No: 13987

© Tika Yayınları

GMK Bulvarı No:140 / Anadolu Meydanı

PK: 06570 Çankaya/ANKARA

Tel: +90 312 939 70 00

Fax: +90 312 939 75 15-16

www.tika.gov.tr

Romanya'da Türk ve Tatar Edebiyatı

Emel EMİN

Şair - Yazar - Türkolog, Romanya

Özet

Romanya'da Türkler ve Tatarlar ülkenin güney-doğusunda bulunan Dobruca bölgesinde ve Tuna'nın diğer tarafında İbrail, Kalas, Bükreş'te yaşamaktadırlar. 1992 yılında yapılan nüfus sayımına göre Türk ve Tatarların sayısı 60.000 civarındadır. Romanya Türkleri'nin ilk yazılı eseri Mehmet Niyazi'ye aittir. 1912 yılında yayımlanan eserin adı İthafat'tır. Eser, sanatçının şiir, makale ve nutuklarını içerir. Yetenek ve verimlilik bakımından ikinci sırada gelen şair İsmail Ziyaeddin'dir. Çalışmada Romanya'da Türk ve Tatar şair ve yazarlarına yer verilmiş, eserleri örneklerle incelenmiştir. Türk ve Tatar yazılı edebiyatının önce beliren kolunun nazım olduğu ve dil bakımından şairlerin Türkçe, Tatarca ve Romence dillerinde eserlerini kaleme aldıkları çalışmada belirtilmiştir. Bu farklılaşmanın şairlerin eğitim gördükleri okulla bağlantılı olduğunu söyleyebiliriz. Tatar asıllı olanlar ve Müslüman Seminerinde okuyanlar hem Türkçe hem Tatarca yazmışlardır. Tatar okulunda

okuyanlar hem Tatarca hem Romence, Türk okulunda okuyanlar ise sadece Türkçe yazmışlardır. Türk ve Tatar okulları kapandığında da bazı yazar ve şairlerin Tatarca, bazılarının ise Romence yazdıkları görülmüştür. Bu durumun toplumun genel yaşamında, hele edebiyat alanında öğrenim görülen okulun ve dilin ne kadar önemli olduğunun delilidir. Araştırmada bu hususlar göz önünde bulundurulurken Romanya'da geçmişten günümüze var olan Türk ve Tatar edebiyatı örneklerle değerlendirilmiştir.

Turkish And Tatar Literature in Romania

Summary

The Turks and Tatars in Romania live in the southeast part of the country in the Dobruja area and on the other side of the Danube in Braila, Galati and Bucharest. According to the census carried out in 1992 the number of Turks and Tatars is around 60.000. The first written work by Romanian Turks belongs to Mehmet Niyazi. The title of the work published in 1912 is İthafat (Deed of Dedication). The work contains poetry, articles and orations by the artist. In terms of talent and productivity poet Ismail Ziyaeddin takes second place. In his work he has examined the works of Turkish and Tatar poets and writers in Romania with case examples. It is indicated that Turkish and Tatar literature is the form of verse and in terms of language the poets have written in Turkish, Tatarian and Romanian. This difference is most probably due to the schools where the poets have studied. Those whose origin is Tatar and who have studied in the Muslim Seminary have written in both Turkish as

well as Tatarian. Those who studied in Tatarian schools have written in Tatarian as well as Romanian and those who studied in Turkish schools have written only in Turkish. When the Turkish and Tatar schools closed it was noted that some authors and poets wrote in Tatarian while others wrote in Romanian. This attests to the importance of the relevant alma mater and language in the overall life of the community and particularly in the field of literature. These issues have been taken into consideration in the assessment of Turkish and Tatarian literature in Romania from the past to the present.

Giriş

Edebiyatta şairin rolünü tespit ederken, Mehmet Emin Yurdakul'un "Bırak Beni Haykırayım" şiirinden şu dizeleri hatırlayalım:

Bırak beni haykırayım, susarsam sen matem et,
Unutma ki, şairleri haykırmayan bir millet,
Sevenleri toprak olmuş öksüz çocuk gibidir.

Bunu göz önüne alarak, biz de Romanya'da Türk ve Tatar azınlıkları dilimizi tutmaya, dilimizde şiirler yazarak, düşünce ve duygularımızı ifade ederek, sesimizi duyurmaya çalışmaktayız.

Romanya'da Türkler ve Tatarlar ülkenin güney-doğusunda bulunan Dobruca bölgesinde ve Tuna'nın diğer tarafında İbrail, Kalas, Bükreşte yaşamaktadırlar. Onların bu tarafa yerleşmelerini folklorcu Mehmet Ali Ekrem 1981'de, Bükreşte basılan *Bülbül Sesi* (Dobruca Türkleri Folklorundan Seçmeler) adlı eserinin ön sözünde şöyle anlatmaktadır:

Türklerin kitle hâlinde yaşadıkları Dobruca bölgesi tarih boyunca hakiki bir "kavimler geçidine" sahne olmuştur. Bu eyalet Anadolu'dan Rumeli'ye geçerek bu bölgeye kadar uzanan Türk-Oğuz unsuru ile Karadeniz'in kuzey ve batısından gelerek güneye doğru sarkan Peçenek, Kıpçak (Kuman), Nogay ve Kırım (Tatar) gibi diğer Türk kavimlerinin bulunduğu ve kaynaştığı yerdir.

Hunlar'dan sonra bu bölgeye yerleşen ilk gerçek Türk unsuru Peçeneklerdir. Mahmut Kaşgarlı'nın ifade ettiği gibi¹ kökenleri Orta Asya'da olan Peçenekler "22 Oğuz boyunun 19'uncusunu" oluşturuyorlardı. VIII'inci yüzyılda Issık ve Balkaş gölleri civarında bulunan Peçeneklerin bir kısmı XI'inci yüzyılın ortasında (1048) Bizans İmparatoru Konstantin Monomahu'nun daveti üzerine, Kenges adlı başbuğlarının yönetiminde, Tuna nehrini geçmiş ve şimdiki Dobruca topraklarına yerleşmişlerdir.

Peçenekleri Uzlar (Oğuzlar) takip etmiştir. Bu kabileler yine Orta Asya'dan gelerek 1064 yılı civarında Tuna'yı geçerek Dobruca'ya ve Balkanlara dağılmışlardır.

Söz konusu eyâlete yerleşen Türk menşeli üçüncü kavim Kıpçaklardır (Kumanlar). Kıpçaklar 1087 yılında Tuna'dan aşağıya inmişler ve Dobruca'ya ve Balkanlara kadar yayılmışlardır."

Yukarıda adı geçen kavimler pek tabii, edebiyatlarını da beraberlerinde getirmişler, onu korumuşlar ve yeni şartlarda birbirlerinden yeni eserler öğrenerek veya yenilerini üreterek zenginleştirmişlerdir.

Yazılı edebiyat ancak XX. yüzyılda belirmiştir.

1 Mahmut Kaşgarlı, *Divan-ı Lügat ü Türk, çev. Besim Atalay*, Ankara, Türk Dil Kurumu Yayınları, 1939, cilt I, s. 57.

Aydınlar gazete gerekliliğini duymuşlar ve 1888'den 1929'a kadar, yani Dobruca bölgesi 1877-78 harbinden sonra, Osmanlı İmparatorluğu'ndan ayrıldıktan sonra ve Lâtin alfabesine dayanan yeni alfabe kabul edilinceye kadar, 29 gazete çıkarmışlardır. Onlardan en önemlileri şunlardır: *Hak Söz*, *Dobruca Sadası*, *Tevşvik*, *Işık*, gazeteleri, *Emel*, *Mektep ve Aile mecmualarıdır*. Her gazete ve derginin, her sayısında en az bir şiir basmışlardır. Gazete sahipleri matbaaları olmadığı için gazete ve dergileri İstanbul'da basmışlar ve sonra halka dağıtmışlardır. İki gazete: Romanya (1921-1936) günlük ve Tuna (1925-1938) haftada iki defa çıkan gazeteler daha uzun ömürlü olmuşlardır. O vakitler Türk ve Tatarların sayısı 200.000 civarında olması sebebiyle basılan gazeteler toplumun ihtiyaçlarını tatmin etmemiş ve 1930'da şair Mehmet Niyazi *Emel* dergisini çıkarmaya başlamıştır. Dergi daha birkaç sayı çıkmadan II. Dünya Harbi'nin başlamasıyla birlikte derginin yayın hayatı sona ermiştir.

1992 yılında yapılan nüfus sayımına göre Türk ve Tatarların sayısı 60.000 civarındadır. 1989, 1992, 1995 yıllarında çıkarılan *Renkler* dergisinin birer sayısının içeriği: *Şairlerimiz*, *Şiirlerimiz*, *Hikâye ve Hikâyecilerimiz*, *Çocuk Dünyası*, *Romen Edebiyatı'ndan Çeviriler*, *Bilimsel Makaleler*, *Halk Edebiyatı*, *Eleştiri*, *Dil Köşesi*, *Kültür Takvimi* olmuştur. İçeriğinden de anlaşılacağı üzere *Renkler*, edebiyat ve kültür ağırlıklı bir yayın organı olmuştur.

Bugün, Türk Birliği *Hakses*, Tatar Birliği ise *Karadeniz* dergilerini ayda bir çıkarmaktadırlar ve toplumlarının aktivitelerini, tarihlerini, edebî yazılarını ve dinî problemlerini yansıtmaktadırlar.

Kitap alanında II. Dünya Harbi'nden evvel basılan kitapların sayısı pek azdır. Onlar hakkında şairlerin hayatı ve eserlerine yeri geldikçe değineceğiz.

1980'den sonra kitapların sayısı bir hayli artmıştır: **Boztorgay**-Tatarca folklor derlemesi, (derleyen Ali Cafer Naci,1980 ve 1996 yıllarında iki defa basıldı), **Bülbül Sesi**- Dobruca Türkleri Folklorundan Seçmeler, (Derleyen Mehmet Ali Ekrem ve Hilmiye Ekrem), **Kâniye** – Hikâyeler, (yazan Kerim Altay, 1984), **Tepegöz** – Dobruca Masalları, (Derleyen Mehmet Ali Ekrem), **Bozcıgıt** – Dobruca Tatar masalları- (Derleyenler Enver ve Nedret Mahmut ailesi, 1988), **Ayuw Kulak Batır** – Dobruca Tatar Masalları, (Derleyenler Enver ve Nedret Mahmut ailesi, 1991), **Yunus Emre** – **Güldeste**, (Türkçe Ve Romence, 1991), **Kalem Oyunları** - (Memedemin Yaşar'ın Şiirleri, 1996), **Umut**- (Emel Emin'in Şiirleri), **Tabanıma Gomelek Caktım**- (Nevzat Yusuf'tan Hikâyeler), **Antologie De Poezia Turcă De La Începuturi Până Azi (Başlangıçtan Günümüze Kadar Türk Şiiri)** – (Hazırlayan ve Çeviren Nocolae Ioana ve Nevzat Yusuf, 1979), **Arzu**-1997, Emel Emin, **Anka**- 1997, Memedemin Yaşar; **Din Folclorul Turcilor Dobrogeni** (Dobruca Türkleri Halk Edebiyatından)- 1997, Mehmet Naci Önal, **Türk Edebiyatı** (Antoloji)- (2006, Hazırlayanlar Nedret Mahmut, Enver Mahmut), **Hanımeli** – 2003, Emel Emin, **Gazeluri**, Fuzûli, 2005, (Gazeller-2005 Romence'ye Çeviren Nevzat Yusuf), **Leyla Şi Mecnun**, Fuzûli, "Leylâ ve Mecnun"-2007, **Saylama Eserler** -2013, İsmail Ziyaeddin; **Molla Abbas Frengis-**

tan Diyarında, (2014, Gaspıralı; Romence'ye Çeviren Nevzat Yusuf), **Dobroca Tatarları'nın Müzikal Folklorundan Örnekler**, (2014, Ghizela Sulițeanu).

Türk veya Tatar kültürü ve tarihi hakkında Romence veya Türkçe çıkan şu kitapları sayabiliriz: **İstoria Turcilor** (Türklerin Tarihi-1976), Yazan Mustafa Ali Mehmet; **Originea Tătarilor** (Tatarların Menşei- 1997) Uluslararası Sempozyum Çalışmaları; **Din İstoria Tătarilor** (Tatar Tarihinden- 1997, Mehmet Abalay; **Civilizația Turcă** (Türk Uygarlığı), 1981, Hazırlayan Mehmet Ali Ekrem, **Din İstoria Turcilor Dobrogeni** (Dobruca Türkleri Tarihinden)- 1994, aynı müellif; **Româniî Şi Otomanii** (Romenler ve Osmanlılar"- (XIV. ve XVI. Yüzyılları Arasında), 1991, Prof. Dr. Tahsin Cemil **Moștenirea İstorică A Tătarilor**, (Tatarların Tarihi Mirasları), 2010, **Kur'an-ı Kerim'den Sure ve Dualar** (2011, Hazırlayan Firdes Musledin), **Türk Tarihinden Sayfalar**-(2013, Mustafa Ali Mehmet) vb.

Yazılı edebiyatın önce beliren kolu nazım olmuştur. Dil bakımından şairleri şu şekilde tasnif edebiliriz:

a) Türkçe ve Tatarca yazarlar: Mehmet Niyazi, İsmail Ziyaeddin, Abdula Veli Şuayıp, Nevzat Yusuf, Agiemin Baubek;

b) Sadece Tatarca yazar şairler: Saliha Hacı Fazıl Mehmet, Cevat Raşit, Enver Mahmut, Memedemin Yaşar, Güner Akmolla, Şukriye Kerim, Neriman İbrahim;

c) Sadece Türkçe yazarlar: İsmail Ahmet Daud, Atilla Emin;

ç)Türkçe ve Romence yazarlar: Emel Emin, Fatma Sadık ve Hayat Memiş;

d) Tatarca ve Romence yazarlar: Çidem Narcis Brâşlaşu;

e) Sadece Romence yazarlar: Seitabla Rustem, Hacı Ahmet Cemal, Aledin Ahmet.

Bu farklılaşma şairlerin eğitim gördükleri okulla bağlantılı olmuştur. Tatar asıllı olanlar ve Müslüman Semineri'nde okuyanlar hem Türkçe, hem Tatarca yazmışlardır, Tatar okulunda okuyanlar hem Tatarca, hem Romence, Türk okulunda okuyanlar sadece Türkçe, Türkçe ve Tatarca okullar kapandığında bazıları Tatarca, bazıları Romence yazmışlardır. Bu bir toplumun genel yaşamında, hele edebiyat alanında da okulun ne kadar önemli rol oynadığına delildir. Hâlen Romanya'da Türkçe dersleri okutulmaktadır ve genç neslin eserlerini merakla beklemekteyiz.

İlk beliren ve bugüne dek en parlayan şair **Mehmet Niyazi** olmuştur. 1878 senesinde Mankalye kasabasının Kırım Türkleri ile meskûn Aşçılar köyünde doğmuştur. İlk ve orta öğrenimini burada gördükten sonra, Osmanlı İmparatorluğu'nun başkenti İstanbul'da, "Dar'ül Muallimin'de okumuştur. Eğitim, öğretim ve kültür merkezi olan bu okulu bitirdikten sonra Kırım ve İstanbul arasında birkaç defa gelip gitmiş, 1904 yılında Romanya'ya dönerek Köstence Türk Rüşdiyesi'nde önce muallimlik, daha sonra müdürlük görevinde bulunmuş-

tur. 1914 yılında ise Mecidiye Müslüman Semineri'ne Türk dili ve edebiyatı müderrisi olmuş, daha sonra bu seminere müdür olarak tayin edilmiştir.

Romanya Türkleri'nin ilk yazılı eseri Mehmet Niyazi'ye aittir. 1912 yılında yayımlanan eserin adı **İthafat**'tır. Eser, sanatçının şiir, makale ve nutuklarını içerir.

Sanatçının ikinci kitabı ise 1931 yılında ölümünden az önce basılmıştır ve **Sağış** (Özlem) adını taşır.

Kitapta işlenen temel konular özlem, doğa güzelliği ve olayları, şefkattir. Bu konuların yanı sıra lirik, didaktik hamasi konularda olanları da vardır.

Sanatçının hece vezniyle yazdığı *Nisan Ayı* başlıklı şiirinden bir kıta:

Nisan güzel bir aydır ki, her zeriye feyz verir,
Kırlardaki ekinlere, çimenlere can gelir.
Kışın gamlı gamlı duran köyceğizler şenlenir,
Kırda tarla süren çiftçi ümitlerle eğlenir.

Mümkündür ki, Mehmet Niyazi aylar hakkındaki şiirlerini Tevfik Fikret'in Rübab-ı Şikeste'sinin ,“Âheng-i Şühür” kısmını örnek alarak yazmıştır.

Hece veznini kullanmasının dışında, serbest nazmı da kullanması ve diyalog formu ile dizelerine canlılık katmıştır:

Diyorlar: infak eyle!

Babam bile!...

- Kızım, bahar geldi ,bak

çiçeklere,

çimenlere.

Şairin Kırım hakkında yazdığı Yeşil Ada şiirinden birkaç dize:

Tabiattan toplanılğan çiçekten Tabiattan toplanmış çiçekten

Bek tuzuw bir demetsın Pek süslenmiş bir demetsın.

Kımerde bir yaprakların solsa da Arada bir yaprakların solsa da

Bar mı bilmem senday aruw korıngen! Var mı bilmem, senin gibi güzel görünen.

Sanki kudret koluman ıslengensın Sanki kudret eliyle işlenmişsin

Tertemiz bır havaman beslengensın. Tertemiz bir havayla beslenmişsin.

Denizlerden sırlar algan dalgalar Denizlerden sırlar alan dalgalar

Erten, akşam eteklerin oberler. Sabah-akşam eteklerini öperler

Soñ saygıman o sırlarını serperler Son saygıyla o sırları serperler.

Ondan ülgü alır bağlar, bahçeler. Ondan örnek alır bağlar, bahçeler.

Denizlermen, dalgalarman aytışkan Denizlerle, dalgalarla söyleşen

Bır dılbersın, bız men gızlı tanışkan Bir dilbersin, bizimle gizli tanışan.

Görüldüğü gibi XX. yüzyılın ilk yarısında aydınların kullandığı dil, Arapça ve Farsçadan arınmaya başlayan bir Tü

rkkçedir. Türk edebiyatındaki bu sadeleşme hareketinin Millî Edebiyat'ın ortaya çıkmasıyla başladığı bilinmektedir.

Tatarca yazdığı şiirlerde gür sesle millî duygularını dile getiren **Yusuf Alim İsa** (1894-1982) öğretmen olarak çalışmıştır ve bu nedenle olsa gerek şiirlerinin didaktik ve hamasi bir karakteri vardır:

ÇALIŞALIM

Ey kardeşler, biz artık uyanalım.

Çalışalım, millete can verelim!

Halk namına şan verelim,

Ecnebi bizi tahkir eylemesin.

Hakkımızda fena söz söylemesin,

San'at, ticaret kapıları açalım,

Vatana feyz-ü saadet saçalım.

Alim İsa Bey üstün yeteneğine ve uzun ömrüne rağmen verimli olmamıştır. Hiç olmazsa yayımladığı eserler azdır.

Yetenek ve verimlilik bakımından ikinci sırada gelen şair İsmail Ziyaeddin'dir. (1912-1996). İsmail Ziyaeddin, meşaleyi Mehmet Niyazi'den alarak edebiyat dünyamızı aydınlatmıştır. Köstence'de doğmuş, ilk ve ortaokulu burada bitirdikten sonra Mecidiye Semineri'ne yazılmış ve mezun olmuştur. Kırk yaşlarında Fen Fakültesini bitirse de ömür boyu edebiyata meyilli olarak yaşamıştır. Nesir alanında öykü, oyun ve masal yazmış, fakat asıl ustalığını nazım alanında göstermiştir.

Romanya Türk-Tatar Edebiyatı isimli eserin müellifi Nedret Ali Mahmut "1940'ta Kırım Türk lehçesine uygun gördüğü bir Lâtin alfabesi kullanarak, meşhur Kırım destanlarından Şora Batır hikâyesini 3 perdelik bir dram şeklinde kaleme almıştır." diye yazmıştır.²

2 Nedret Ali Mahmut, *Romanya Türk Tatar Edebiyatı*, Constanta, Editura Europolis, 2000, c. I, s. 207.

Tatarca yazdığı **Toy**³ (Düğün) poeminde iyi tanıdığı Tatar halk edebiyatından etkilenmiş ve düğün âdetlerini canlandırmıştır. Kendisi de: “*Türk gelenek ve âdetlerini edebî Türkçe değil de daha kolay anlaşılabilir ve sevilen yöresel bir lehçe kullanarak yazdım.*” demiştir.

İsmail Ziyaeddin’in 1913 yılında, Köstence’de iki ciltlik **Saylama Eserleri** (Seçilmiş Eserler) Ali Cafer Ahmet-Naci ve Saim Osman Karahan tarafından hazırlanarak basılmıştır. I. ciltte şu bölümler vardır: I. Tüşünceler (Düşünceler), II. Törelere, Törenler (Âdetler, Törenler), III. Ballar Üşün (Çocuklar İçin), IV. Hikâyeler, V. Tiyatro, VI. İsmail Ziyaeddin’in Tatar Tılbılgısı Üzerine Yazılarından (İsmail Ziyaeddin’in Tatarca Dilbilgisi Üzerine Yazılarından; II. ciltte Romen edebiyatından, Tatarcaya ve Türkçeye çevrilmiş şu bölümler vardır: - Romen Edebiyatından Şiirler, Romen Edebiyatından Hikâyeler, Macar Edebiyatından bir Şiir, Romen Edebiyatından Bir Tiyatro Oyunu: İon Luca Caragiale, Kayıp Mektup.

Nedret Mahmut, İsmail Ziyaeddin’in üslubunu şöyle karakterize eder: “*Güzel cinsalar, dilinin saflığı ve sadeliği, güzelliğin tasvirleri ve nihayet açık bir mâna onun tarafından Dobruca Türklerinin edebiyatına getirdiği yeniliklerdir.*”⁴

Şair İsmail Ziyaeddin’in çocuklar için, çocuk dünyası göz önüne getirilerek yazılan başarılı birçok şiiri vardır. Onlardan iki örnek:

BARIŞ İÇİN

Neler olmaz,
her yürekte barış ateşi yansa!
Neler olmaz,
yer yüzüne ölüm saçmak
yakmak, yıkmak,
mahvetmek,
boğmak için harcanan o zanginlik, o emek,
yokluk değil, varlık için, hayat için harcansa!

TİLKİ AMCA

Akşam Tilki Amca'nın
Biraz karnı acıktı.

3 Nedret Ali Mahmut, *Romanya Türk Tatar Edebiyatı*, c. I, s. 208.

4 Nedret Ali Mahmut, *Romanya Türk Tatar Edebiyatı*, c. I, s. 207.

“Tavuk satın alayım,”

Diye o yola çıktı.

Gide gide bir köye

Yetiştirdi bizim tilki.

Bir horoza rastladı,

Dedi: “Arkadaş, bil ki,

Ben bir hırsız değilim,

Ne bir işsiz dalkavuk.

Satın almağa geldim,

Bulabilsem bir tavuk.

Görüldüğü gibi şairin dili sade, vezni hece, üslubu canlı ve dinamikdir.

Asıl mesleği eczacılık olan **Cevat Raşit** (1927-2004) zevk-ı safa sıfatıyla tanınmıştır. Halk edebiyatından etkilenecek mâniler, türküler söylemiştir.

Şenlenmesini ve şenlendirmesini bilen ozanla şair arasında veya bazen ozan, bazen yazılı edebiyat şairi olarak halkın duygularına tercüman olmuştur.

Şairin **Ana Tilimde Yazgan Şiirlerim isimli** 100 sayfalık kitabı Kriterion Kitabevinde basılmayı beklemektedir.

Şiirlerinden bir örnek:

Tatarca: Türkçe:

Dobrucalı şen dulber Dobrucalı şen dilber

Tatlı tatlı kuleber, Tatlı tatlı gülüp dur

Ah, senin kuler yüzün Ah, senin güler yüzün,

Suydure tatlı sozun Sevdirtiyor tatlı sözün

Şiirlerindeki mecazlar hoştur ve kolay anlaşılırlar. Cevat Raşit'in türkülleri törenlerde hâlâ okunmaktadır.

Atilla Emin (1933-1996) doğduğu zaman Romanya'ya ait olan, hâlen Bulgaristan topraklarına bulunan Hacıoğlu Pazarcık (Dobriç) kasabasında dünyaya gelmiştir. 1940'ta Güney Dobruca Bulgaristan'a verildiğinde, ailesi Romanya'ya göçmüştür ve burada Köstence şehrine yerleşmişlerdir. Fen Fakültesi mezunu olup, yüksek mühendis olarak çalışmıştır. Emekli olunca hikâye ve şiir yazmaya başlamıştır. Romanya Türkleri'nin hayatından sahneleri gerçekçi şekilde ve hoş bir dille “Renkler” dergisinde ve “Karadeniz” gazetesinde hikâye şeklinde bastırmıştır. Osmanlı tarihiyle ilgili makalelerini Romence “Graiul Dobrogei” gazete-

sinde yayımlamıştır. “Karadeniz” gazetesinde redaktör gibi çalışmış, daha sonra Türk Demokrat Birliği’nin çıkardığı “Hakses” gazetesinin temelini atmış ve baş redaktör olarak görev yapmıştır.

1995 yılında basılan **Ali ile Ayşe** Romanya Türklerinin ilk hikâye kitabıdır ve okuyucu tarafından çok beğenilmiştir. Ne yazık ki, tam kendini yazı hayatına adanmışken dünyaya gözlerini kapamıştır.

KİMSESİZLİĞİN FİYATI

(Bir parça)

- *Belediye kantinine yazdırayım mı seni? diye sordu. Cevap alamadı.*

İyi niyetle söylediği bu sözlerin yersiz olduğunu anladığı için teessüf etti. Belki de razı olur, umuduyla sözlerini tamamladı:

- *Biliyorum, sen gidemezsin, ben getiririm yemeğini. Vaktim olmadığında çocuklarla yollarım. Ne diyorsun?*

Fatma nine hep susuyordu, ama bakışı değişmişti. Aralanan kapıdan giren ışık yüzüne vurduğunda ağladığını gördü.

Enver Mahmut (1935-) Aynı zamanda üniversite hocası olan sanatçı, Tatar folkloru derleyicisi, gür sesle haykıran bir şairdir.

Hanımı Nedret Mahmut’la beraber Dobruca bölgesinin Tatarlarla meskun köylerini adım adım dolaşarak halk edebiyatı malzemelerini vaktinde toplamışlar ve **Ayuw Kulak Batır** (1991) isimli kitapta ölümsüzleştirmişlerdir.

Şiirlerinden bir örnek:

ANA TILIMANA DİLİM

İnan halkım İnan halkım

Tıl degenin bir bayraktır Dil dediğin bir bayraktır

Oz bayrağın coytkan herbir halk Kendi bayrağını kaybetmiş

Cenilip ketken bir orduday cayraktır Yenilmiş bir ordu gibi dağılmıştır

Col ustunde şiynelip catkan Yol üstünde çiynelip yatan

Ezilip turgan taşkayraktır Ezilip duran bileği taşıdır

Nevzat Yusuf Sarıgöl (1936 -) şair, üniversite hocası, halk edebiyatı araştırmacısı ve çevirmendir. Köstence ilinin Sarıgöl köyünde doğmuş, ilk ve orta öğrenimini burada gördükten sonra, Köstence Pedagoji Lisesi’ni parlak bir öğrenci gibi bitirmiş, Bükreş Üniversitesi, Şarkiyat Fakültesi’nin Tatar Dili ve Edebiyatı Bölümünde okurken sabırlı, ciddi çalışmaları ile hocalarının takdirini kazanmış ve bitirdiği bölümünde asistan kalmıştır.

Romen edebiyatının ünlü sembolist şairi Marin Sorescu ile arkadaşlığının etkisi altında kalarak sembolist şiirler yazmağy başlamıştır. Derin düşünce yanında, hayal dünyasının geniş olduğu ve dünyaya orijinal bir şekilde baktığı eserlerinden anlaşılmaktadır. Duygularını renklerle belirtmeye çalışmıştır. Nevzat Yusuf için Nedret Mahmut Hanım şöyle yazıyor:

Şiirleri baştanbaşa mecazlar, görülmemiş, kapalı ve karanlık hayallerle örtülmüştür. Koyu kırmızı, parlak renklere bürülü olan mecaz ve tasavvurları en modern sanat akımlarını bile hayran koyacak zenginliktedir.⁵

UÇTU KELEBEKLER MAVİ BABAMIN GÖZÜNDEN

Bozkırın mavi tozuna “büründüm”
 Babamın düşünde kurt gibi “göründüm”
 Pembe donlu cellâtlar iniverdiler donmuş toprağa
 Güneş batmasına dört parmak kala
 Kışın özgürlük atları meydanda budala
 Paslanmış kılıcın ucunda kan damlaları oynak
 Güneşte üzüm taneleri gibi alımlı çabuk
 Pembe donlu cellâtlar iniverdiler donmuş toprağa
 Bilinmemiş mevsimlerinin çiçekleriyle girdiler yatağa
 Mangır kan akçesinin çingirtısı keselerinde
 Türkçe hakkında düşüncesi:

KARŞI DUVAR

Şimdi uzaktan derin kanlardan
 Karşı duvar türküsü geliyor aklıma
 Sonsuz sevgi
 Alageyik koşusu gibi
 Duvarın uyku girmeyen gözlerine
 Düşlemiş ha yarence ha gönülce
 Gelincikler
 Bekliyorlar öpülesi arı Türkçe

5 Nedret Ali Mahmut, *Romanya Türk-Tatar Edebiyatı*, c. I, s. 287.

Uç asılmışların alkışları
Güvercin uçuşunun ak üniversitesi
Bitmeyen belleklerde paslı bıçak
Görüyor suskun. Neden?
Uzak yıldızlar bile soluk alıyorlar
“Karşı” duvarın Türkçesinden.
Nevzat Yusuf Bey’in basılmış eserleri:

Şiir: **Kelebeklerin Öldüğü Gün** (1993)

Nesir: **Nasreddin Hoca’ya Dair Masallar**(1983), **Tabanıma Gomelek Çaktım** (Tabanıma Kelebek Sürdüm) (1983), **Kıvalı Kurban** (2013).

Türkçe ve Azericeden Romenceye çevirileri:

Necati Cumalı- **Kurak Yaz** (1968);

Mente Şahinler - **Mustafa Kemal Atatürk** (1998);

Dede Korkut(2002);

Fuzûlî – **Gazeluri** (2005);

Fuzûlî – **Leyla Şi Mecnun** (2007).

Kollektif eserler ve antolojiler:

Antologie De Poezie Turcă “ Türk Şiiri Antolojisi” (1972);

Din Lirica Turcă Contemporană“Günümüz Türk Lirik Şiiriinden Örnekler” – 2011);

Türk Halk Şiiri (1986);

Günümüz Romen Şairleri Antolojisi (2011),

Kazandığı Ödüller: Bükreş Üniversitesi Romence Yazılan Şiir Ödülü (1981); KIBATEK Ödülü, Mehmet Niyazi Ödülü (2010).

Hem Osmanlıca’yı, hem Romenceyi iyi bildiği, şair yeteneği de olduğu için çevirileri gayet başarılıdır. **Manas destanını** Romence’ye çevirmiştir ve bu eser yayımlanmaya hazır durumdadır.

Memedemin Yaşar (1937-2007) Öğretimini Tatarca gören sanatçı, sadece ana dili Tatarca eserler yazmıştır. İlk şiir kitabı **Kalem Oyunları**’ındaki konular insana, evlatlarına, diline ve vatana dairdir. Vatan deyince o, geniş anlamda tüm İslâm ülkelerini, dar anlamda ise yaşadığı ülke Romanya’yı anlar:

Bizde de bar ötken bulbuller Biz de var öten bülbüller
 Alevsiz cangan saklı zümrütler Alevsiz yanan gizli zümrütler
 Bizde de bar ceylan kozları Bizde de var ceylan gozler
 Sıcak yaşlı duygı ızleri Sıcak yaşlı duygu izleri

Anka isimli şiir kitabında komünizm döneminde yıllarca yazamayan, sesini duyuramayan bir halkın acılarıyla, külünden yeniden doğduğunu sevinçle dile getirmiştir.

1999'da basılan **Yıldızlarga Asılğan Emel** eserinde kendisi hakkında düşüncesini yansıtmıştır: *Men, öz fikirime köre, cıtanı kıymet yağından, kotermeye tırıştım, lirizımnu derinleştirdim, kullangan imgelerim basit sözlermen ifade ettim. Fikirlerimnu, duygularımnu sızlerge kolay yetiştirmeye çalıştım* (Ben kendi görüşüme göre, çıtayı değer bakımından kaldırmaya çalıştım, lirizimimi derinleştirdim, kullandığım imgeleri basit sözlerle ifade ettim.)

Semraşık'nın Dünyası 2000 yılında basılmış, çocuklar için yazılan Tatarca kitaptır. Diğer eserleri: **Dostlarıma** (2001); **Şalişal** (2002); **Nokta** (2003); **Ko-yanak** (Tavşancık -2004).

Altay Kerim (1937-2006) düz yazıda ilk örnekler veren yazarlardan biri, şair ve leksikografıdır

Köstence ilinin Musurat (Movilița) köyünde doğmuş, yükseköğrenimini Bükreş Üniversitesi'nde, Şarkiyat Fakültesi'nin Türk dili ve edebiyatı bölümünde görmüştür. Birkaç sene hocalık yaptıktan sonra, Bükreş Radyosu'nun Türkçe yayınlarında redaktör olarak çalışmıştır. Emekliğe ayrıldıktan sonra Karadeniz gazetesinin baş redaktörü olmuştur.

Kâniye adlı hikâyeler kitabında XX. yüzyılın ikinci yarısında Romanya'da yaşayan Tatar ve Türklerin köylü ve köyde yaşayan aydınların simalarını gerçek ve canlı bir şekilde Tatarca kaleme almıştır.

Aşağıdaki listede Kerim Altay'ın Romence'den Türkçe'ye, Türkçe'den Romence'ye çevirmeler yaptığını görmekteyiz:

Gerçeğin Ucunda Romanya (İhtilâl ve Reform) N. Ceuşescu'dan sonra ilk cumhurbaşkanı İon İliescu'nun **Revoluție Şi Reforma** kitabına çeviri.

Poeme Care Trăiesc, Kıbrıslı Türk şair Tayfun Yücel'in **Yaşayan Mısrallar** kitabına çeviri.

Romen Şiirinin Antolojisi, 1999.

Cineva Numit Buğra, Atilla Er'in **Buğra Diye Biri** başlıklı kitabına çeviri.

Tatarca Anekdotlar Bir de ...

Üç dilde şiir kitabı çıkmıştır: **Darısı Sızge Caşlar! Darısı Size Gençler! Preluaşi Ştafeta!**

Leksikografi alanında çalışmaları **Dicționar Tătar-Turc-Român, Tatarca-Türkçe- Romence Sozlık, Tatarca- Türkçe-Romence Sözlük.**

Yazar Kerim Altay'ın **Kâniye** kitabından bir parça:

Koyın delikanlıları askerde, marebede. Koyde kalganlar sade kartlar bîr de zengin çaşları. Riza akayın tutkan kırşmasına toplaşkanlar, koyde, memlekette hatta dünyada bolip geşkenlerin bîrer bîrer elekten geşireler. O seneler radyo yok, bolsa bolsa köyde bîr tane “Universul” gazatası yetişse de temelli okıgan koylı bek az.

Emel Emin (1938-) şair ve edebiyat tarihçisidir. Bulgaristan'ın Dobrici şehrinde doğmuştur. Sofya Türk Pedagojisi'ni ve Sofya Devlet Üniversitesi'nin, Dil ve Edebiyat Fakültesi'nin Türkçe Bölümünü bitirdikten sonra yedi sene Bulgaristan'da Türkçe dersleri vermiş, 1967'de Romanya vatandaşı Atilla Emin'le evlenmiş ve Romanya'ya yerleşmiştir. Çalışma senelerinde Köstence “Ovidius” Üniversitesi'nde Türk edebiyatı derslerini vermiştir. Hâlen emekli Türkologdur.

Emel Emin hakkında sayın Nedret Hanım şöyle yazmıştır:

Emel Emin bir düşünce, hikmet şairidir. Toplumcu, ahlakçı ve dolayısıyla tenkitçidir. Şahsi duygularına, gönül arzularına pek az yer vermiştir (...)

Emel Emin'in akıcı, pürüzsüz bir şiir üslubu vardır. Açıklığa büyük önem verir. Meramını, dileğini pek kolay anlatır, teknik yönünden mükemmeldir (...) Şiirinde ve hikâyelerinde sade dil taraftarıdır.⁶

Yazdığı eserler: **Umut (1995); Arzu (1997); Hanımeli (2003), Romanya'da Türk Dili Öğretiminin Metot Bilimi (2003); Güz Manzaraları (2005); Gün Doğarken (2006); Divan Esintisi (2007); Curs Practic De Limba Turcă (2008) Literatura Turcă De La Începuturi Pâna La Al I-Lea Război Mondial** (Başlangıçtan İkinci Dünya Harbine Kadar Türk Edebiyatı, 2013), **Gazeller* Gazeluri** (Divan Esintisi kitabının Türkçe ve Romence şeklidir, 2015).

Literatura Turcăde La Începuturi Până La Al I-Lea Război Mondial – Romanya Yazarlar Birliği Dobruca Şubesinin “Edebiyat Tarihi” ödülünü almıştır.

Serbest nazım, hece vezniyle yazmış, son yıllarda aruzu inceledikten sonra hayranı olmuştur ve gazel tecrübesi yapmıştır. **GAZELURİ** -Romence ilk ve şimdilik tek gazel kitabıdır.

Gazele bir methiyesi:

Divan edebiyatının temel türüdür gazel,

Şiir hazinesinde seçkin, dilber güldür gazel.

Şiirseven beyitleri hayranlıkla okurken,

⁶ Nedret Ali Mahmut, *Romanya Türk-Tatar Edebiyatı*, c. I, s. 340-341.

Hayalle güzellik dünyasına götürür gazel.
 Duyguları, düşünceleri çiçek bahçesidir,
 Makamla okunduğunda yüzü güldürür gazel.
 Kalıpları çeşitli, asrımız için mürekkep,
 Kalıp, mecaz ve sembollerle güçlüdür gazel.
 Ey Eda, gayet dinamik günlerin evlâdıyız,
 Takdir ederiz, edebiyatın süsüdür gazel.

Agiemin Baubek (1939-) şair, dilci ve leksikografıdır. Köstence ilinin Sarıgöl köyünde doğmuştur. Köstence'deki Pedagoji Lisesi'ni bitirdikten sonra, Moskova Üniversitesi'nde Türk Dili ve Edebiyatı Bölümünü tamamladıktan sonra Bükreş Üniversitesi Şarkiyat bölümünde Türkolog olarak çalışmağa başlamıştır.

Şiirlerini serbest nazımla yazmıştır. Asıl çalışmaları Türk dili grameri alanındadır.

Gramatica Limbii Türce Contemporane (Günümüz Türk Dili Grameri), Cursuri Practice De Limba Turcă (Uygulamalı Türkçe Dersleri) . Leksikografik alanında çok ciddi ve faydalı sözlükler çıkarmıştır: **Diçtionar Român – Turc, Romence – Türkçe Sözlük, Diçtionar Turc- Român, Türkçe – Romence SÖZLÜK.**

Agiemin Baubek hakkında Nedret Mahmut şu sıraları yazmıştır:

Şiirde hem yenilik tutkusunu, hem de muhafazakâr kişiliği birlikte taşıyor. Az sayıda yazdığı şiirlerinde dil akımına (önem) verir. Dert ve acılar ile ilgilnerek kendi fantezilerini dile getirir.

VATAN

Ninemi

Şimdi

Oğlu olan babamı

Yarın

Onun oğlu beni de

Sonsuzluğa kavuşturarak

Sineler sinesidir

Vatan

Hikâyelerinde kendi yaşamını aktarmıştır.

Güner Akmolla (1941 -) Tatarca kuvvetli hamasî şiirler yazan şairdir.

Köstence ilinin Akbaş köyünde doğmuş, ilk ve orta öğretimini doğduğu köyde görmüş, liseyi İbrail'de okumuş, yükseköğrenimini Bükreş Üniversitesi'nde Romen dili bölümünde bitirmiştir.

Abdulla Veli Şuayp'ın kızıdır. 30'a yakın kendi eserleri ve 25 kadar Romen edebiyatından çevirileri vardır. Romanya Yazarlar Birliği, Dobruca şubesinin çeviri ödülünü kazanmıştır. Eserlerinden en önemlileri:

Vatan (Tatarca-1999); **Poezii** (Tatarca ve Romence -2003) (Şiirler), **Balada Eroului Tâtar/ Tatar Şehidinin Efsanesi; Bağışlaymız** (Bağışlıyoruz, Ortak Türkçesi'nde, 1993); **Problema Naşională** Rezistența anticomunistă (Millî Mesele-Komunizme Direniş-2003); **Buchetul Buştenilor** (Tomruklardan Deste-2004); **Poemele Copilariei** (Çocukluk Şiirleri , Tatarca -2004, **Crimeea In Anul 2004** (2004 Yılında Kırım- Romence); **Tâtarii Din Dobrogea** (Dobruca'da Tatarlar- Romence), **Poeme, Şiirler** (Romence ve Tatarca), **Monografia Comunei Albești/Aqbaş** (Akbaş İlçesinin Monografisi – 2007) **Monografia Stațiunii Tekirghiol, Tekirgöl Sayfiyesinin Monografisi** (Romence ve Tatarca- 2008), **Tatarlar I, II** (tarih karakterli roman – 2009), **Erzincan-İnima Anatoliei** (Erzincan- Anadolu'nun Kalbi, Yolculuk Notları – 2012), **O Lacrima Pe Istoria Basarabiei** (Basarabya Tarihine Bir Damla Gözyaşı (Romence-2013); **Dobruca Tatarlarının Tarihinden ve Edebiyatından Kerekli Bilgiler** (Dobruca Tatarları'nın Tarihinden ve Edebiyatından Gerekli Bilgiler -2014); **Cântecele Emigrației Tătare Crimeene** (Kırım Tatarları'nın Göç Türküleri (iki dilde – 2014); **Mareea Trecere** – Obiceiuri Şi Tradiții (Büyük Geçiş –Âdetler ve Gelenekler-2014), **Poezii Alese / Saylanma Şiirler** (Seçilmiş Şiirler-2015), **Cântecele Emigrației Tătare / Qırım Tatar Hicret Dürkileri** (Kırım Tatarlarının Hicret Türküleri-2015), **Memoria Surghiunului Tâtar** (Tatar Sürgününün Hafızası- 2015)

Güner Akmolla'nın şiirlerinden bir örnek:

NEDEN ?

Neden korkup kartbabaylar şo Kırım'dan kaçkanlar?

Neden ürküp öz vatañını düşmanlarga aşkanlar?

Bayır geşip, bızlar işip, başka topraklar karap

Dağılganlar dort bır yakka, asır boyunca cılap!

NEDEN?

Neden korkup atalarımız şu Kırım'dan kaçmışlar?

Neden ürküp öz vatani düşmanlara terketmişler?

Başka topraklar arayıp, bayır geçmişler, buz içmişler,

Asır boyu ağlayarak dört bir yana dağılmışlar!

Şükriye Kerim (1942 -) Tatarca yazan bayan şairdir. Azaplar (Tătaru) köyünde doğmuş, iktisadiyat alanında eğitim görmüştür. **Renkler, Karadeniz, Caş** dergilerinde Tatarca yazdığı şiirlerinde ailesine sevgi, Tatar âdetlerine saygı, Kırım'a özlemi dile getirmiştir. Şiirlerinden bir örnek:

TAMIRIMIZ KÖKENİMİZ

Şalaş'ta bolgan erlerŞalaş'ta olan erler
Kırımlı kökenliler Kırımlı kökenliler.
Tap Kırım'dan kelgenler Ta Kırım'dan gelenler
Beş parmak, zeybekler. Beş parmak, zeybeler.

Neriman İbrahim (1944 -) Bayan şair, gazetecidir. Romence, Tatarca ve Türkçe hocalığı görevinde bulunmuştur. Tatarca ve Romence öğretimi görmüş, öğretmenliğin yanı sıra Karadeniz, Caş gazetelerinde Tatarca şiirler yazmıştır. Daha sonra Karadeniz gazetesinin "Kadınlar Dünyası" başlıklı 2 sayfalık ekini yönetmiştir.

Yazdığı kitaplar: **Cewez Tergı** (Ceviz Ağacı – Tatarca Şiirler); **Gülşen** (Kendi çocukluğu hakkında büyük hikâye-2007); **Bır Zamanda Bar Eken** (Bir Zamanlar Varmış – Kırım Tatar Masalları -2008); **Din Lirica Tătară- Antologie De Versuri- Dobroca Tatar Edebiyatında Tıl ve Vatan Süygısı** (Dobruca Tatar Edebiyatında Dil ve Vatan Sevgisi – 2014); **Dobruca Tatar Edebiyatında Kırım Süygısı** (Dobruca Tatar Edebiyatında Kırım Sevgisi – Tatarca ve Romence Şiirler -2014).

Şiirleri çoğunlukla Tatarcaya sevgiyle yanan hamasi şiirlerinden bir örnek:

DÜRKİLERİMİZ

Bızım dürkilerimizde **gurbet** bar, balam.
Asret bar, canık bar, ümit bar.
Gönlümüzni sim-sıcak tutkan masallar,
Atasözler, tapmaşalar, destanlar.
Bızım dürkilerimizde **asret** bar, balam.
Kırım'nın mawı atlas suwlarına, toprağına.
Başlar man koknı teşken dağlarına,
Bayırların üstinde yüzüm tolu bağlarına,
Bızım dürkilerimizde **canık** bar, balam.
Sürgünlükte col boyında ölip kalgan soydaşlarga.
Anasından, babasından öksüz kalgan ballarga,

Vatanından uzak kalıp, can bergen babaylarga.
Bızım dürkülerimizde **ümit** bar balam.
Ana tılımız, dinımız, destanlarımız.
Tarih yazgan efsaneler, cırlarımız ve şınlar
Zewk ketirgen, ümit bergen maneler ve oyunlarımız.

TÜRKÜLERİMİZ

*Bızım türkülerimizde **gurbet** var, evlâdım.*
Hasret var, yanık var, ümit var.
Gönlümüzü sımsıcak tutan masallar,
Atasözleri, bulmacalar, destanlar.
*Bızım türkülerimizde **hasret** var, evlâdım.*
Kırım'ın mavi atlas sularına, toprağına.
Tepeleri göğü delen dağlarına,
Bayırlarının üstünde üzüm dolu bağlarına.
*Bızım türkülerimizde **yanık** var, evlâdım.*
Sürgün günlerinde yol boyunda ölüp kalan soydaşlara
Anadan, babadan öksüz kalan çocuklara.
Vatanından uzak kalıp, can veren ihtiyarlarımıza.
*Bızım türkülerimizde **ümit** var, evlâdım.*
Ana dilimiz, dinimiz, destanlarımıza.
Tarih yazan destanlar, türküler ve mânilerimiz
Zevklendiren, ümit veren mâniler ve oyunlarımız.

Fatma Sadık (1950 -) şair, yazar. Köstence'nin Kalaycı köyünde doğmuş. İktisadiyat Lisesi'ni bitirmiş, muhasebeci gibi çalışmıştır. Birkaç yıl Türkiye'de kaldığı için hem Romenceyi, hem de Türkçeyi iyi bilir ve her iki dilde de yazmaktadır. Romanya Yazarlar Birliği üyesidir.

Kitapları şu başlıkları taşırlar: **Cântec Pentru Surâsul Papadie** (Papaty Gü-lümsemesi Şarkısı – Romence, 1988), **Oyun Işığı Altında**-(Türkçe Şiirler-2000); **Coaja Pergamentului** (Parşömen Kâğıdı Kabuğu- Romence); **Lasă-Mă Să Scriu** (Bırak Beni Yazayım- Romence Şiirler); **Arkadaşlık ve Sevgi Bağları** (Türkçe, Çocuklar İçin Roman); **Tuna Nehri Çocuğu** (Türkçe); **Yol** (Türkçe Masal)); **Răsfățica** (Şımarık- Romence Masal)

Fatma Sadık şair yaradılışlıdır. Konularında duygular üstün gelir ve onları kolaylıkla bildirir. Aşağıda, 1987 yılında, Renkler dergisinde basılan, herkes tarafından beğenilen bir şiirini veriyoruz:

SÖZLER

Sık sık vücuduma sinen
 hem nazık
 hem sıcak
 hem yumuşak sözler
 ovada
 toprakta
 ve gökte yetişen
 kavaklar gibi büyüdüğünüz ki,
 ben, bugün aranızda
 aşılınmış bir yaban dal gibiyim
 sözler, acı sözler ve tatlı sözler
 uykusuzluk ve nefret
 hem uçuş
 hem özlem
 hem de asi kalbimin sevgisi
 siz sözler

Hayat Memiş (1990-)Türkçe ve Romence yazan şairemizdir. Köstence'de doğmuş. İlk, orta, lise öğrenimini doğduğu şehirde, Tıp Fakültesini de Bükreş'te bitirmiştir. Türkçeyi de Romenceyi de iyi bildiği için her iki dilde çok başarılı şiirler yazmıştır. Henüz çok genç olduğu halde dört kitapla edebiyat dünyasında kendini tanıtmıştır: **Yıldızlarla Dertleşmek** (Türkçe Şiirler – 2005); **Bir Damla Mutluluk** (2006); **Düş Bahçem/ Grădina Viselor Mele** (Romence ve Türkçe Şiirler – 2007); **Gönül Masalı** (2014)

Hayallerle, isteklerle bir dünya yanı sıra Türk tarihine, kültürüne saygı dolu konuları bazen heceyle, bazen serbest nazımla yazmıştır. Yetenekli olduğu aşikârdır.

NE GÜZELMİŞ BENİM TÜRKÇEM

Türk dili bir bilmecedir,
 Çözene bir eğlencedir.
 Tatlı sözler,

Güzel cümleler,
Ne güzelmiş benim Türkçem.
İnci gibi harfler,
Elmas kelimeler,
Anlamlı sözler,
Türkçem de her şey güzel.
Aşkı anlatır,
İnsanları barıştıtır.
Bazen tek kelimeyle
İnsan başlıyor dünyayı sevmeye,
Ne güzelmiş benim Türkçem!
Sevgiyi,
Birliği,
Mutluluđu,
Anlatır onuru,
Ne güzelmiş benim Türkçem!
Bulutlarda beni uçurtur,
Bizi hayata bağlayan umuttur,
Kelimelerde ancak onu bulurum.
Sonra da haykırırım Cennet'e:
Ne güzelmiş benim Türkçem!

Kaynakça

KAŞGARLI, Mahmut, Divan-ı Lügat ü Türk, çev. Besim Atalay, Ankara, Türk Dil Kurumu Yayınları, 1939.

MAHMUT, Nedret Ali, Romanya Türk Tatar Edebiyatı, Constanta, Editura Europolis, 2000.